

Oponentský posudek

na diplomovou práci **Bc. Anety Horčičkové** *Genderové vztahy v románu Život je jinde od Milana Kundery*

Posudek na diplomovou práci Bc. Anety Horčičkové bude krátký a pozitivní, neboť práci není téměř co vytknout. Zvolené téma - analýza a interpretace genderových vztahů v románu *Život je jinde* od Milana Kundery je dosud nezpracované, volba metodologických nástrojů k jejímu uchopení je adekvátní a zdůvodněná, znalost použitých konceptů je výborná (až na výjimku, kterou uvedu později) a diplomantka je schopna tyto koncepce kriticky reflektovat a použít jako nástroje v průběhu interpretace konkrétního díla. Práce má logickou strukturu (v první části autorka identifikuje svá teoreticko-metodologická východiska, ve druhé se věnuje konkrétní analýze a interpretaci díla tak, jak se vyvíjí jeho děj a vztahy) a autorka udržuje svým živým a dynamickým stylem čtenáře/řku v napětí až do konce textu. Text je srozumitelný a dokládá, že autorka zvolené problematice rozumí. Způsob citování je v souladu s normou a autorka ústrojně odlišuje citace v textu a poznámky pod čarou. V práci je velmi málo gramatických či pravopisných chyb. Oceňuji hlavně interpretační výkon autorky a organickou propojenost teoretické a interpretační části.

K textu mám pouze tři námítky a otázku ke konkrétní stylizaci.

1/ Je velký nepoměr mezi tím, jak dobře se autorka orientuje v literatuře psychoanalytické (S. Freud a jeho koncepce genderové odlišnosti, C. G. Jung a problém animy a anima, J. Lacan a problém imaginárního a symbolického) a feministické, hlavně feministicky orientované literární teorie (J. Fetterley, A. Pratt, E. Showalter, P. Morris), ale s přesahy i do filozofie (S. de Beauvoir, L. Irigaray, H. Cixous, J. Butler, D. Cornell) a mezi vymezením existencialismu, které přebírá pouze z *Filozofického slovníku* G. Durozoia a A. Roussela (1994). Podle mého názoru není problematika existencialismu pro danou práci nezbytná (autorka její potřebnost pravděpodobně odvíjí od svého, avšak ničím nepodloženého tvrzení o „existencialistickém způsobu psaní“ M. Kunderu, s. 2), navíc v podobě, v jaké ji představila, je povrchní a dokládá, že A. Horčičková není obeznámena s existencialismem jako filozofickou orientací z primárních zdrojů (pokud nebereme v úvahu S. de Beauvoir; při zmínkách o existencialismu na s. 11, 54, 60, 71 ji však autorka s tímto směrem nespojuje).

2/ Diplomantka správně postihla, že její východiska - psychoanalýza a feminizmus – se často rozcházejí v otázce, zda jsou genderové charakteristiky mužů a žen biologicky dané, tedy esenciální, nebo sociálně a kulturně konstruované (i když existují i feministicky orientované psychoanalytičky, a naopak esenciální feministky). Na s. 5 dokonce píše: „Z tohoto důvodu přede mnou stojí obtížný úkol, totiž jak se mám s touto kontroverzí ve své práci vypořádat.“ Tento „úkol“ ji následně vede k tomu, že se snaží najít i v koncepcích Freuda a Junga momenty, jež mohou být interpretovány jako konstruktivistické, což je nepochybně možné. Nemělo by to však vést k tomu, že si autorka v textu protiřečí: na s. 8 ve 2 odstavci při vysvětlení Jungova pojmu archetypu tvrdí, že Jung „pracuje s pojetím archetypu ve smyslu

kulturně podmíněném a proměnlivém v závislosti na kontextu času a prostoru“ - a tedy jako konstruktem, a v dalším odstavci tvrdí, že „Jung totiž pojímá archetypy esenciálně“ (s. 8). S tvrzením, že Junga je možné označit za konstruktivistu bych pracovala opatrně, neboť podle něj jsou archetypy nevědomé, univerzální a stálé obsahy kolektivního nevědomí (i když jeho metafora archetypu jako koryta řeky, který/é je tím stářejší, čím déle jím protéká voda, by mohl být interpretován i tak, že koryto-archetyp může změnit svůj směr či zcela zaniknout – a je tedy závislý na prostoru a čase), a to, co je časově a kulturně podmíněné jsou amplifikace archetypů, tedy jeho projevy v mýtech, uměleckých dílech atd. To, co mi však v práci chybělo, byla jasnější odpověď na otázku, jak se s úkolem kontroverze vypořádala sama autorka. Co se týče toho, jak se s kontroverzí vypořádal M. Kundera, závěr autorky zní, že používal oba přístupy a vůči esencialistickému vnímání femininity a maskulinity se „vyhraňuje pouze tehdy, když se mu to hodí – a tedy rozhodně ne v rozporu s patriarchálním uspořádáním společnosti“ (s. 95).

3/ Třetí námitka se týká toho, že ve druhé části práce se nápadně často (na s. 35, 37, 42, 47, 51, 53, 62, 72, 76, 78) přímo v textu nebo v poznámkách opakují citáty či celé pasáže z první (teoretické) části práce. Ráda bych se zeptala, zda to bylo ze strany autorky záměrné (vzhledem k jejich množství bych usuzovala, že ano). Pokud to bylo záměrné, mohla na to čtenáře/řky upozornit, při čtení textu by určitě byli k tomuto nezvyklému jevu tolerantnější. Tato stylistická strategie na jedné straně napomáhá k tomu, aby si čtenáři/řky připomenuli teoretické koncepty použité jako východiska pro konkrétní interpretaci, ale na druhé straně zcela identické formulace mně osobně při čtení vadily a považovala jsem je za redundantní (snad stačilo neopakovat citáty a na teoretické východisko pouze odkázat nebo je stručně zpřítomnit jinými slovy).

V poznámce 11 na s. 7 jsem nerozuměla, co autorka míní souslovím „filozofie konceptu nebo esence“ – mohla byste na obhajobě vysvětlit?

Závěr:

Práce splňuje požadovaná kritéria kladená na diplomové práce a proto ji **doporučuji** k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji známkou **výborně (1)**.